11/08/2019

πάπα-Μιχάλης Ντάκος: Ο θρυλικός Βορειοηπειρώτης ιερέας

/ Ομογένεια

Ὅπως εἶναι γνωστὸ μὲ τὸ ὑπ’ ἀριθμ. 4337/13-11-1967 διάταγμα τοῦ προεδρείου τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας, ἡ Ἀλβανία ἔγινε τὸ πρῶτο καὶ μοναδικὸ κράτος στὸν κόσμο, πού συνταγματικὰ ἀπαγόρευσε κάθε θρησκευτικὴ ἔκφραση. Ὅπως παρατηρεῖ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλβανίας Ἀναστάσιος «...οἱ περισσότεροι κληρικοὶ συνέχισαν τὴ ζωή τους ὡς ἐργάτες στοὺς δρόμους, στοὺς σταύλους, γενικὰ σὲ ταπεινωτικὲς ἐργασίες. Ἐλάχιστοι ἱερεῖς συνέχισαν καὶ κάτω ἀπὸ τὶς συνθῆκες αὐτὲς νὰ λειτουργοῦν. Ἀρκετοὶ ἀντικαταστάθηκαν καὶ πλήρωσαν τὴν πιστότητά τους μὲ φυλακὴ καὶ ἐξορία καὶ πέθαναν χωρὶς νὰ ἀνακαλυφθοῦν ποτὲ τὰ ἴχνη τους. Μερικοὶ ἔμειναν ἔγκλειστοι στὸ σπίτι τους, γιὰ νὰ μὴν ξυριστοῦν καὶ βγάλουν τὰ ράσα». Ὅταν ὁ Μακαριώτατος Ἀναστάσιος ἐπισκέφθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὴν Ἀλβανία, τὸ ἔτος 1991, ὑπῆρχαν μόνον 15 ὀρθόδοξοι κληρικοί, πού ἀπέμειναν ἀπὸ τοὺς 347 ἱερεῖς πρὸ τοῦ διωγμοῦ.

Μεταξὺ τῶν ἐλαχίστων ἱερέων πού ἐπέζησαν κάτω ἀπὸ τὸ ἀθεϊστικὸ καθεστώς, ἦταν καὶ ὁ ἡρωϊκὸς παπα-Μιχάλης Ντάκος τῆς Δερβιτσάνης, πού ἐκοιμήθη ἐν Κυρίω τὴν 9η Μαρτίου 1998. Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως εἴκοσι ἐτῶν ἀπὸ τὴν κοίμησή του, κρίνουμε σκόπιμο νὰ ἀναφερθοῦμε στὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του,

τιμώντας στὸ πρόσωπό του ὅλους ἐκείνους τοὺς μάρτυρες κληρικοὺς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, οἱ ὁποῖοι στὰ δύσκολα χρόνια της κομμουνιστικῆς θηριωδίας «ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνω μαχαίρας ἀπέθανον» (Ἑβρ. ια’, 37).

Ὁ παπα-Μιχάλης Ντάκος, γιὸς τοῦ Φίλιππα καὶ τῆς Γιαννούλας Ντάκου, γεννήθηκε τὸ 1918 στὴ Δερβιτσάνη, τὸ μεγαλύτερο σὲ πληθυσμὸ καὶ ἑλληνικὴ ὁμοιογένεια κεφαλοχώρι τῆς σημερινῆς Ἀλβανίας. Τὰ πρῶτα γράμματα ἔμαθε στὸ δημοτικὸ σχολεῖο τῆς γενέτειράς του. Στὴ συνέχεια ἀκολούθησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατέρα του, πού ἦταν κτίστης. Παράλληλα, ἐπειδὴ ὁ πατέρας του ἦταν καὶ νεωκόρος τοῦ ναοῦ τοῦ χωριοῦ, ζοῦσε ἀπὸ κοντὰ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὑπηρετώντας ἀρχικὰ ὡς ἱεροψάλτης.

Προικισμένος μὲ καλὴ φωνὴ ἔγινε ἕνας πολὺ καλὸς ἱεροψάλτης. Στὴν ἐφημερίδα «Βορειοηπειρωτικὸς Ἀγὼν» τοῦ Μαρτίου-Ἀπριλίου 1998 ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑνώσεως Δροπολιτῶν Βορείου Ἠπείρου Βασίλειος Διαμάντης, γράφει τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά: «Θυμᾶμαι ἀκόμα πολὺ ἔντονα τὴ Μεγάλη Παρασκευὴ τοῦ 1939 τὴ χρονιὰ πού οἱ Ἰταλοὶ κατέλαβαν τὴν Ἀλβανία καὶ ὁ κόσμος ἦταν τρομοκρατημένος γιὰ τὸ τί θὰ ξημέρωνε αὔριο. Ὁ τότε εἰκοσάχρονος Μίχο Ντάκος, ἔψαλλε στὴ γεμάτη ἀπ’ τὸ φοβισμένο κόσμο ἐκκλησία, πρὶν ἀπ’ τὴν ἀποκαθήλωση τοῦ Χριστοῦ, τὸ τροπάριο «Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κραμάσας …». Σὰν παιδὶ συνέδεσα τόσο ἄμεσα τὶς ὧρες τῆς κορύφωσης τοῦ θείου Δράματος μὲ τὴ μορφή του καὶ στὴν ψυχή μου χαράκτηκε τόσο ἔντονα ἡ εἰκόνα του, ὥστε ἡ στεντορία καὶ ἁρμονικὴ φωνὴ του ἀντηχεῖ ἀκόμα στ’ αὐτιά μου».

Ἀπὸ τὸ 1950-53 φοίτησε στὴν Ἱερατικὴ Σχολὴ Ἀργυροκάστρου. Στὴ συνέχεια νυμφεύθηκε τὴ Βικτωρία, τὸ γένος Μιχ. Γκούτζου, καρπὸς τοῦ γάμου τους ἦταν ἕξι παιδιά, τέσσερα ἀγόρια καὶ δύο κορίτσια. Τὸ 1952 χειροτονήθηκε διάκονος καὶ τὸ 1954 πρεσβύτερος ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη Ἀργυροκάστρου Δαμιανό. Ὡς διάκονος ὑπηρέτησε στὸν Ἱερὸ Μητροπολιτικὸ ναὸ Ἀργυροκάστρου καὶ ὡς πρεσβύτερος τοποθετήθηκε στὸν ἱερὸ ναὸ Κοιμήσεως Θεοτόκου Δερβιτσάνης, ὅπου ἀνέπτυξε μεγάλη θρησκευτική, ἐθνικὴ καὶ κοινωνικὴ δράση.

Στὰ δύσκολα χρόνια της κομμουνιστικῆς δικτατορίας τοῦ Ἐμβὲρ Χότζα, τοῦ ζητήθηκε ἀπὸ τὴ φοβερὴ «Σιγκουρὶμ» νὰ γίνει καταδότης τῆς ἀσφάλειας. Ὁ ἡρωϊκὸς ὅμως παπα-Μιχάλης ἀπάντησε: «Αὐτὸ πού μοῦ ζητᾶτε δὲν μπορῶ νὰ τὸ κάνω, γιατί θὰ προδώσω τὸν ὅρκο πού ἔδωσα ὡς ἱερωμένος, καὶ θὰ παραβῶ τοὺς θείους κανόνες τοῦ μυστηρίου τῆς ἐξομολογήσεως, ἂν προδώσω τὰ ὅσα οἱ χριστιανοί μοῦ ἀποκαλύπτουν κατὰ τὴν ἐξομολόγησή τους». Αὐτὸ στοίχησε πάρα πολὺ στὸν παπα-Μιχάλη καὶ τὴν οἰκογένειά του, ἀφοῦ τὸ κομμουνιστικὸ καθεστὼς ἦταν πολὺ σκληρὸ ἀπέναντί τους.

Τὸ 1967, ὅταν διὰ νόμου καταργήθηκε ἡ ἐκκλησιαστικὴ λατρεία, τοῦ ζητήθηκε νὰ παραδώσει στὰ ὄργανα τοῦ κόμματος τὰ κλειδιὰ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Δερβιτσάνης. Ὁ παπα-Μιχάλης Ντάκος ἀντιστάθηκε δυναμικά. Μὴ μπορώντας ὅμως νὰ συνεχίσει τὴν ἀντίστασή του, πρὶν τοὺς παραδώσει τὰ κλειδιά, πῆρε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὸ Ἅγιο Δισκοπότηρο, τὰ ὁποία διαφύλαξε στὸ σπίτι του. Δυστυχῶς, ἡ ἱστορικὴ ἐκκλησία τῆς Δερβιτσάνης, ἀφοῦ λεηλατήθηκε, μετατράπηκε σὲ ἀποθήκη λιπασμάτων τοῦ γεωργικοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ παρέμεινε σ’ αὐτὴν τὴν κατάσταση μέχρι τὸ 1990.

Τὸ ὄνομα τοῦ πάπα-Μιχάλη συνδέθηκε μὲ τὴν ἱστορικὴ θεία λειτουργία τῆς 12-12-1990, γιορτῆς τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν πτώση τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος. Ὅπως γράφει ὁ πρόεδρος τῆς Ἑνώσεως Δροπολιτῶν Βασίλειος Διαμάντης, ὁ π. Μιχαὴλ «...πῆρε τὸ εὐαγγέλιο καὶ τὸ ἅγιο δισκοπότηρο πού εἶχε διαφυλάξει κρυμμένα καὶ πῆγε ψηλὰ στὸ βουνό, ὅπου βρίσκεται τὸ ξωκλήσι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ἐκεῖ, ἐνώπιον πολλῶν παράτολμων χριστιανῶν τῆς Δερβιτσάνης, κάνει τὴν πρώτη, μετὰ τὴν κατάργηση τῆς θρησκείας τὸ 1967, θεία λειτουργία σὲ ὅλη τὴν Ἀλβανία. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ μεταδίδεται ἀστραπιαία ἀπὸ στόμα σὲ στόμα σὲ ὅλη τὴ Βόρειο Ἤπειρο καὶ οἱ χριστιανοὶ νιώθουν ψυχικὴ ἀγαλλίαση καὶ παίρνουν κουράγιο...».

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ὁ παπα-Μιχάλης λειτουργεῖ κανονικὰ στὴν Ἐκκλησία τῆς Δερβιτσάνης καὶ γίνεται πολύτιμος συνεργάτης τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀναστασίου, ὁ ὁποῖος τὸν ὅρισε Ἀρχιερατικὸ Ἐπίτροπο τῆς Μητροπόλεως Ἀργυροκάστρου. Ἀπὸ τὴν θέση αὐτὴ πρόσφερε πολύτιμες ὑπηρεσίες στὸν βορειοηπειρωτικὸ Ἑλληνισμό. Ἐπόπτευε 218 ἐνορίες μὲ 20 ἱερεῖς. Ἔτρεχε ὅπου τὸν καλοῦσαν νὰ ἁγιάσει καὶ παρηγορήσει τοὺς πιστούς, νὰ τονώσει τὸ ἐθνικό τους φρόνημα καὶ νὰ τοὺς παρακαλέσει μετὰ δακρύων νὰ μείνουν καὶ νὰ δημιουργήσουν στὸν τόπο τους. Ὁ π. Μιχαὴλ μὲ τὴν ἁγία του ζωὴ καὶ τὴ γενικότερη δραστηριότητά του, ἔγινε τὸ ἐθνικὸ καὶ θρησκευτικὸ σύμβολο τῶν βορειοηπειρωτῶν.

Πλήρης ἡμερῶν, ἀλλὰ καὶ ἔργων ἀγαθῶν, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὴν Κυριακὴ 8-3-

1998, λίγο πρὶν ἀρχίσει τὴν κυριακάτικη θεία λειτουργία. Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, τελειωτὴς Ἰησοῦς Χριστός, τὸν πῆρε στὸ ἐπουράνιο θυστιαστήριο, γιὰ νὰ μετάσχει μὲ τοὺς ἁγίους καὶ τοὺς ἀγγέλους τῆς θείας φωτοχυσίας καὶ τῆς ἐπουρανίου μυσταγωγίας. Νὰ πῶς περιγράφει τὴν τελευτὴ τοῦ π. Μιχαὴλ ὁ Βασίλης Διαμάντης: «... Ἡ Κυριακὴ 8-3-1998 ἦταν γραφτὸ νὰ εἶναι ἡ τελευταία τῆς ζωῆς τοῦ Μιχ. Ντάκου. Τὸ πρωὶ ἐκεῖνο, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν συγχωριανὸ του καντηλανάφτη Κων. Σταμούλη, πῆγε στὴν ἐκκλησία τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ εἰσῆλθε στὸ ἱερὸ γιὰ νὰ προετοιμαστεῖ γιὰ τὴν καθιερωμένη Θεία Λειτουργία. Μετὰ ἀπὸ λίγα λεπτὰ ὁ καντηλανάφτης τὸν ἐρώτησε, ἂν ἦταν ὥρα νὰ χτυπήσει τὴν καμπάνα καὶ σὰν δὲν πῆρε ἀπάντηση καὶ στὴ δεύτερη ἐρώτησή του, μπῆκε στὸ ἱερὸ νὰ δεῖ τί συμβαίνει. Ἐκεῖ ἀντίκρυσε τὸν παπὰ σὰν θεϊκὸ ὅραμα καὶ σὲ στάση κατανυκτικῆς προσευχῆς νὰ εἶναι πεσμένος ἐπάνω στὴν Ἁγία Τράπεζα ἀγκαλιὰ μὲ τὸν σταυρὸ τοῦ Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ...».

Ἡ κηδεία τοῦ παπα-Μιχάλη ἔγινε τὴν Τετάρτη 11 Μαρτίου στὴ Δερβιτσάνη, μέσα σὲ κλίμα βαθύτατης συγκίνησης. Τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας προέστη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀναστάσιος, ὁ ὁποῖος στὸν ἐπικήδειο λόγο του, ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ πλούσιο ἐκκλησιαστικὸ ἔργο τοῦ μεταστάντος.

Μὲ θερμὰ ἐπίσης λόγια ἀποχαιρέτησαν τὸν ἀείμνηστο παπα-Μιχάλη ὁ Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στὸ Ἀργυροκάστρο Κώστας Κακούσης, ὁ Βαγ. Ντοῦλες ἐκ μέρους τῆς «Ὁμόνοιας» καὶ ὁ Μιχ. Μάσσιος ἐκ μέρους τῶν συγχωριανῶν του.

Στὶς ἐπανειλημμένες ἐπισκέψεις μου στὴν Ἀλβανία καὶ τὸν βορειοηπειρωτικὸ χῶρο, μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ συνεργασθῶ μὲ τὸν π. Μιχαήλ. Ἦταν μία ξεχωριστὴ χαρὰ καὶ ἐμπειρία. Στὸ πρόσωπό του διέκρινες τὸν σταυροαναστάσιμο χαρακτήρα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, τὴν ἔκφραση τῆς γνήσιας καὶ βιωμένης ἁπλοϊκῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τὴ γλυκειὰ ἐλπίδα ὅτι θὰ ἔλθει καὶ γιὰ τὴ μαρτυρικὴ Βόρειο Ἤπειρο «ἡ αὐγὴ τῆς μυστικῆς ἡμέρας».

Ντυμένος μὲ τὰ ἁπλοϊκὰ καὶ μπαλωμένα ἱερά του ἄμφια, ἔβλεπες νὰ ἀκτινοβολεῖ στὸ ἀσκητικὸ πρόσωπό του τὸ μεγαλεῖο τῆς ἀποστολικῆς ἁπλότητος καὶ ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας τῶν κατακομβῶν. Ἡ τέλεση τῆς θείας λειτουργίας ἦταν συγκλονιστική. Λειτουργοῦσε βιωματικά, μὲ κατάνυξη καὶ διαρκῆ πνευματικὴ ἐγερσιμότητα. Τὰ ροζιασμένα ἀπὸ τὶς σκληρὲς χειρωνακτικὲς ἐργασίες χέρια του κρατοῦσαν μὲ εὐλάβεια τὸ ἅγιο ποτήριο γιὰ νὰ μεταδώσουν τὴ θεία κοινωνία στὸ διψασμένο ἀπὸ τὴν πολυετῆ στέρησή της βορειοηπειρωτικὸ λαό, «εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ ζωὴν αἰώνιον».

Ὁ παπα-Μιχάλης ἦταν ἕνα φωτόμορφο τέκνο τῆς Ἐκκλησίας, πού εἶχε ὑποστεῖ «τὴν καλὴν ἀλλοίωσιν» ὅλα τὰ χρόνια, πού ἡ Ἐκκλησία στὴν Ἀλβανία ἦταν σὲ

κατάσταση σκληροῦ διωγμοῦ. Ἦταν μιὰ μαρτυρία Ὀρθοδοξίας καὶ Ἑλληνισμοῦ. Ἕνας γνήσιος ἐκφραστὴς τῆς ἀγωνίας, τῶν πόθων καὶ τῶν ἐλπίδων τοῦ βορειοηπειρωτικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Νὰ ἔχουμε τὴν εὐχή του!

Πηγή: ΣΦΕΒΑ